

Nr 172.

Av herr **Frändén**, om anslag för ombildning av Stuguns extra provinsialläkardistrikt till ordinarie.

Enär Kungl. Maj:t i sin till riksdagen avlåtna proposition nr 311 angående ändring i avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. m. ansett sig icke böra framlägga förslag om bildandet av ett nytt provinsialläkardistrikt, omfattande Stuguns och Borgvattnets socknar i Jämtlands län, får jag härmed vördsamt påyrka, att riksdagen ville lämna bifall till anordnandet av ett sådant provinsialläkaredistrikt med bostad för läkaren i Stugun.

Sedan 1887, då Stuguns extra provinsialläkaredistrikt bildades, ha nämnda kommuner uppoffrat avsevärda belopp för att åt sig få en extra provinsialläkare anställd.

Stuguns kommun har för detta ändamål bidragit med 1,500 kronor årligen allt intill 1917, då bidraget höjdes till 2,500 kronor och Borgvattnets socken har lämnat ett årligt bidrag av 500 kronor.

Att en sådan utgift för kommunerna — vilka, såsom i detta fall är förhållandet, för bestridande av sina allmänna utskylder äro betungade med en kommunalskatt varierande mellan 12—14 kronor per bevillningskrona — är högst avsevärt kännbar, ligger i öppen dag.

Stuguns och Borgvattnets kommuner tillhöra — den förra Ragunda — och den senare Hammerdals provinsialläkaredistrikt, men då avståndet från nämnda socknar till provinsialläkarne i dessa distrikt utgör 6—8 mil och mera, samt till Bräcke och Östersunds läkare ännu längre väg, och förbindelse med järnväg icke finnes på kortare avstånd än 3 och 6 mil, ha dessa kommuner på sin tid nödgats såsom ovan framhållits anordna ett extra distrikt, för vars förverkligande staten bidragit med 1,500 kronor årligen.

Alla myndigheter, som varit hörda, hava enstämmigt uttalat sig för behovet av, att Stuguns och Borgvattnets socknar bildades till ett extra provinsialläkaredistrikt. I sammanhang härmed anser jag mig böra om-

nämna, att det är för Borgvattnets socken uteslutet att begagna sig av läkaren i Hammerdal, emedan inga vägar emellan denna socken och Borgvattnet förefinnas. De extra provinsialläkare, som varit anställda i Stugun, hava enligt sina anteckningar i och för sjukvården årligen tillryggalagt icke mindre än 600 mil och däröver.

Stuguns extra provinsialläkaredistrikt har ett sådant läge, att det är med fördel förenat för ett ej ringa innevånareantal i de intilliggande ordinarie läkaredistriktet att vid sjukdomsfall vända sig till läkaren i Stugun. Sålunda hava innebyggarna i byarna Boggsjö, Gransjölandet, Börjesjö och Holmsjö, samt i bygderna omkring Ismundsjön inom Bräcke distrikt omkring 2 å 3 mil längre till sin läkare i Bräcke än till Stugun. Samma förhållande är rådande med befolkningen i byarna Fugelsta, Överammer, Selsviken och Kättsjön inom Ragunda distrikt. Norra och södra Greningen jämte Lillsjöhögens byars befolkning begagna sig jämväl av läkaren i Stugun, ehuru sistnämnda byar tillhöra Östersunds distrikt.

För den händelse Stuguns distrikt, såsom jag nu påyrkar, förändras från extra till ordinarie provinsialläkaredistrikt, är det givetvis lämpligt, att befolkningen i nämnda byar, — vilka, liksom Stuguns och Borgvattnets socknar, äro i saknad av järnvägar — i sjukvårdshänseende komma att införlivas med Stuguns distrikt, i vilket fall provinsialläkarens i Stugun tjänstgöringsområde kommer att omfatta icke mindre än omkring 25 kvadratmil med cirka 4,500 innevånare, som till stor del utgöras av arrendatorer, torpare och skogsarbetare, i allmänhet mindre bemidlade personer.

Jag tillåter mig jämväl påpeka det förefintliga behovet av, att en dylik lättnad för Östersund och Ragunda distriktet beredes i anseende till dessa distrikts storlek såväl i fråga om areal som folkmängd.

Lägges så därtill svårigheten att få läkare att taga anställning i ett extra provinsialläkaredistrikt ökas än mera behovet av, att Stuguns distrikt ombildas till ordinarie.

De allmängiltiga grunder, som kommitterade och Kungl. Maj:t andragit för ombildning av extra till ordinarie distrikt, synas mig föreligga i lika hög grad beträffande Stuguns distrikt, som i flera andra, vilka nu äro föreslagna att till ordinarie distrikt upphöjas i fråga såväl om de långa avstånden till närmaste läkare och järnvägsförbindelse som även beträffande befolkningens svaga ekonomiska ställning. Obilligheten »att staten i många trakter med burgen befolkning ensam bekostar läkarnes avlöning, medan den däremot i fattigare trakter låter befolkningen själv bära bördan», förefaller mig i detta fall vara mest framträdande.

Förste provinsialläkaren i Jämtlands län har i sitt yttrande förklarat, att, enär »nya distriktsregleringen i länet varit tillämpad endast från den 1 januari 1916, ha på den korta tid som därefter förflutit inga förändringar i förhållandena inträffat, vilka syntes kunna motivera en redan nu *önskvärd* förändring». Denna uppfattning förefaller mig emellertid icke hållbar. Om, såsom här är fallet, sådana förhållanden inträffat redan för 30-40 år tillbaka i tiden, att det varit och allt fortfarande är önskvärt att förändra indelningen av provinsialläkaredistriktet — såsom jag här tillåtit mig framhålla, och jämväl förste provinsialläkaren synes vilja medgiva — kan det näppeligen vara riktigt att på slikt sätt avvisa det nödvändiga behovet enbart av den omständigheten, att den gällande indelningen är ny. I denna tanke styrktes jag ännu mera av den omständigheten, att den förutvarande förste provinsialläkaren i Jämtlands län, numera medicinalrådet F. Block, redan under år 1904 uttalade sig för nödvändigheten av, att Stuguns extra provinsialläkaredistrikt borde om bildas till ordinarie.

Kommitterade och Kungl. Maj:t ha av sparsamhetsskäl ansett sig icke kunna föreslå ombildning av flera provinsialläkaredistrikt från extra till ordinarie än de i kungl. propositionen upptagna, men då det ytterligare belopp, som från statens sida erfordras för ombildning av Stuguns distrikt, uppgår allenast till 2,500 kronor, bör detta icke utgöra en avskräckande orsak. Nyttan och nödvändigheten av en rättvis handling, som i detta fall kommer en övervägande fattig befolkning till del, bör kunna uppväga den relativt lindriga statsutgiften.

1917 års landsting i Jämtlands län uttalade sig, att Rätans och Stuguns nuvarande extra distrikt måtte förändras till ordinarie. Jag skulle givetvis hava velat biträda detta uttalande i sin helhet, men då Inlandsbanans framdragande genom Rätans socken säkerligen kommer att föranleda förändrade förhållanden jämväl i fråga om sjukvården, anser jag, att frågan om Rätans distrikts ombildning bör anstå, intill dessa förhållanden framträtt och gjort sig gällande.

På grund av vad jag anfört, vågar jag härmed föreslå,

att riksdagen beslutar att för ombildning av Stuguns extra provinsialläkaredistrikt till ordinarie anslå ett ytterligare belopp av 2,500 kronor utöver det av Kungl. Maj:t i propositionen äskade.

Stockholm den 2 maj 1918.

A. O. Frändén.